

te zien kreeg, of op straat achter het raam van een sigaren-winkel vond aangeplakt. Ik mengde me dan soms onder de kijkers die stonden te genieten, en genoot zelf vaak meer nog van wat ik onder hen verhandelen hoorde, dan van wat ik zag. Vriend „Uilenspiegel“, dien ik nooit aangeplakt zag, had ik dan ook in geen twintig jaren voor mij gehad. En nu begrijpt ge toch dat het een interessant stukje ironische biografie voor me zal zijn, in den keurigen vorm dien men van U verwachten mag, heel dien voorraad eens rustig aan mijn theetafel te kunnen doorbladeren. Ge zult dit misschien ijdelheid noemen. Nu, een tikje daarvan pleegt zelfs den ouden man bij te blijven, en heusch, ik sta daarin niet alleen.

Er is bij zulke caricaturen ook een subjectief-psychologische gewaarwording in het spel, waarover ik meê kan spreken. Allicht is het zelfs voor onze caricaturisten niet onaardig, dat een man op wien ze zoo bij voorkeur hun pijlen richtten, hun zelf eens zeggen komt, hoe 't hem onder het genieten van hun geestigheid veelal te moede was. Ik zeg dit natuurlijk niet van wat eerst door uw bundel tot mijn kennis zal komen. Een caricatuur is het kind van den dag. Aardigheden van twintig jaar geleden maken den indruk van wespen die hun angel kwijt zijn. Mijn subjectieve gewaarwording is daarom uitsluitend ontleend aan wat ik dadelijk, bij het uitkomen der spotprenten, ervan zag. En dan begin ik met er op te wijzen hoe ik allengs den indruk ontving, dat ik zelf mée hielp, om er de caricatuur bij ons bovenop te brengen.

„Uilenspiegel“ had de geestigheid, mij bij mijn zeventig-jarig feest op zijn eerste bladzijde, in een met kransen omlauwerd beeld, een hulde te brengen, die mij als *stand model* eerde. Vergelijk ik nu, wat de caricatuur ten onzent was vóór '70 en wat ze na '70 geworden is, dan is er merkbare vooruitgang in geestige conceptie, in eigenaardig Nederlandsche opvatting, en in fijnheid van teekening. En nu weet ik wel, dat deze vooruitgang er niet zou gekomen zijn, zoo de *Brakensieks*, de *Hahn's* en de *Raaymaker's* niet waren opgetreden, maar dit moeten de heeren me toch ten goede houden, dat ik ze dan toch aan stof heb geholpen, en al moest ik dan telkens het gelag betalen, mijn liefde voor de kunst stond hoog genoeg om voor haar bloei dit niet al te groote offer over te hebben.

Onze caricatuur stond niet hoog. Na de „*Hollandia regenerata*“, die in 1796 te Londen uitkwam, en op onzen jammer gemunt was, bleef ze